

Programa d'habilitats 4. Epidemiologia bàsica i administració sanitària
(3109G01011/2016)

Dades generals

Curs acadèmic : 2016

Descripció : El coneixement de la salut i dels seus condicionants, dels riscos que poden provocar el seu deterior i de les intervencions a nivell comunitari que cal impulsar per protegir l'estat de salut de les poblacions són objectius de la Salut Pública. Es tracta de passar:

- De l'estudi dels individus al coneixement de les poblacions
- De l'estudi de les malalties a l'estudi de la salut amb els seus condicionants i els elements que la poden posar en perill .
- De l'estudi dels diagnòstics i tractaments de la patologia a l'estudi de la prevenció de la malaltia i la promoció de la salut.

Implica les activitats i els esforços de la comunitat orientats a la defensa i la promoció de la salut de la població i per restablir-la quan s'hagi perdut. Són polítiques i iniciatives organitzades per la societat per protegir, promoure i recuperar la salut dels seus individus. Les activitats pròpies de la Salut Pública poden canviar al modificar-se la tecnologia i els valors socials, però els objectius sempre són la reducció de la "quantitat" de malaltia, de les morts prematures i dels trastorns i incapacitats produïts per la malaltia en les poblacions. Conèixer els principis i aplicar els mètodes propis de la medicina preventiva i la salut pública. Factors de risc i prevenció de la malaltia. Història natural de la malaltia i nivells de prevenció. Reconèixer els determinants de salut de la població. Indicadors sanitaris. Planificació, programació i avaluació de programes de salut. Prevenció i protecció davant de malalties, lesions i accidents. Vigilància epidemiològica. Avaluació de la qualitat assistencial i estratègies de seguretat del pacient. Vacunes. Epidemiologia. Demografia. Conèixer la planificació i administració sanitària a nivell mundial, europeu, espanyol i autonòmic. Conèixer les implicacions econòmiques i socials que comporta l'actuació mèdica, considerant criteris d'eficàcia i eficiència.

Els alumnes desenvoluparan habilitats encaminades a:

- Valorar les necessitats de salut de la població
- Desenvolupar polítiques de salut
- Garantir les prestacions dels serveis sanitaris

Crèdits ECTS : 6

Grups

Grup A

Durada : Semestral, 2n semestre

Professorat : ELISABET BALLÓ PEÑA , MARIA CARME CARRION RIBAS , ANTONI CASTRO GUARDIOLA , FERRAN CORDON I GRANADOS , PASCUAL SOLANAS SAURA , ESTHER VILERT GARROFA

Idioma de les classes : Català (50%), Castellà (40%), Anglès (10%)

Horaris :

Activitat	Horari	Grup de classe	Aula
Teoria		1	
Pràctiques d'aula		1	
Pràctiques clíniques		1	
Aprenentatge basat en problemes		1	
Aprenentatge basat en problemes		2	

Grup B

Durada : Semestral, 2n semestre

Professorat : ELISABET BALLÓ PEÑA , GABRIEL COLL DE TUERO , FERRAN CORDON I GRANADOS , MIGUEL QUESADA SABATE , PEDRO ANTONIO TORAN MONSERRAT , SILVIA TORRENT GOÑI , ALBERTO ZAMORA CERVANTES

Idioma de les classes : Català (50%), Castellà (40%), Anglès (10%)

Horaris :

Activitat	Horari	Grup de classe	Aula
Teoria		1	
Pràctiques d'aula		2	
Pràctiques clíniques		1	
Aprenentatge basat en problemes		3	
Aprenentatge basat en problemes		4	

Grup C

Durada : Semestral, 2n semestre

Professorat : ELISABET BALLÓ PEÑA , CARLOS JAVIER CEREZO GOYENECHÉ , FERRAN CORDON I GRANADOS , MIGUEL QUESADA SABATE , PEDRO ANTONIO TORAN MONSERRAT , JUAN CARLOS TRULLAS VILA , SUSANNA VARGAS VILA

Idioma de les classes : Català (50%), Castellà (40%), Anglès (10%)

Horaris :

Activitat	Horari	Grup de classe	Aula
Teoria		1	
Pràctiques d'aula		3	
Pràctiques clíniques		1	
Aprenentatge basat en problemes		5	
Aprenentatge basat en problemes		6	

Grup D

Durada : Semestral, 2n semestre

Professorat : ELISABET BALLÓ PEÑA , FERRAN CORDON I GRANADOS , RUT PORTA BALANYA , MARIA CRUZ RODRIGUEZ JAREÑO , PEDRO ANTONIO TORAN MONSERRAT

Idioma de les classes : Català (50%), Castellà (40%), Anglès (10%)

Horaris :

Activitat	Horari	Grup de classe	Aula
Teoria		1	
Pràctiques d'aula		4	
Pràctiques clíniques		1	
Aprenentatge basat en problemes		7	
Aprenentatge basat en problemes		8	

Competències

- Reconèixer els elements essencials de la professió mèdica, que incloguin els principis ètics, les responsabilitats legals i l'exercici professional centrat en el pacient.
- Comprendre la importància d'aquests principis per al benefici del pacient, de la societat i la professió, fent especial atenció al secret professional.
- Saber aplicar el principi de justícia social a la pràctica professional i comprendre les implicacions ètiques de la salut en un context mundial en transformació.
- Desenvolupar la pràctica professional respectant l'autonomia del pacient, les seves creences i la seva cultura.
- Reconèixer les pròpies limitacions i la necessitat de mantenir i actualitzar la competència professional, fent especial atenció a l'aprenentatge autònom de nous coneixements i tècniques i a la motivació per a la qualitat.
- Obtindre i elaborar una història clínica que contingui tota la informació rellevant.
- Realitzar un examen físic i una valoració mental.
- Adquirir experiència clínica adequada en institucions hospitalàries, centres de salut o altres institucions sanitàries, sota supervisió, així com coneixements bàsics de gestió clínica centrada en el pacient i utilització adequada de proves, medicaments i demés recursos del sistema sanitari.
- Escoltar amb atenció, obtenir i sintetitzar informació pertinent dels problemes que afecten el malalt i comprendre el contingut d'aquesta informació.
- Redactar històries clíniques i altres registres mèdics de manera comprensible per a tercers.
- Comunicar-se de manera efectiva i clara, tant oralment com per escrit, amb els pacients, els familiars, els mitjans de comunicació i altres professionals.
- Establir una bona comunicació interpersonal que capaci per a dirigir-se amb eficiència i empatia als pacients, als familiars, mitjans de comunicació i altres professionals.
- Reconèixer els determinants de salut en la població, tant els genètics com els dependents del sexe i estil de vida, demogràfics, ambientals, socials, econòmics, psicològics i culturals.
- Assumir el propi paper en les accions de prevenció i protecció davant de malalties, lesions o accidents i manteniment i promoció de la salut, tant a nivell individual com comunitari.
- Reconèixer el propi paper en equips multiprofessionals, assumint el lideratge quan sigui apropiat, tant per al subministrament de cures de la salut, com en les intervencions per a la promoció de la salut.

- Obtenir i utilitzar dades epidemiològiques i valorar tendències i riscos per a la presa de decisions sobre salut.
- Conèixer les organitzacions nacionals i internacionals de salut i els entorns i condicionants dels diferents sistemes de salut.
- Tenir coneixements bàsics del Sistema Nacional de Salut i de legislació sanitària.
- Conèixer, valorar críticament i saber utilitzar les fonts d'informació clínica i biomèdica per a obtenir, organitzar, interpretar i comunicar la informació científica i sanitària.
- Saber utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació en les activitats clíniques, terapèutiques, preventives i d'investigació.
- Mantenir i utilitzar els registres amb informació del pacient per a la seva posterior anàlisi, preservant la confidencialitat de les dades.
- Comprendre la importància i les limitacions del pensament científic en l'estudi, la prevenció i la cura de les malalties.
- Ser capaç de formular hipòtesis, recollir i valorar de forma crítica la informació per a la resolució de problemes, seguint el mètode científic.
- Adquirir la formació bàsica per a l'activitat investigadora.
- Garantir el coneixement adequat de la llengua anglesa, tant oral com escrita, tenint en compte les especificitats del registre mèdic per a poder comunicar-se eficaçment a la comunitat internacional científica i professional.

Continguts

1. INTRODUCCIÓ I CONCEPTES DE SALUT PÚBLICA:

- 1.1. Conceptualització de la Salut Pública
- 1.2. Definició de salut i anàlisi dels seus determinants
- 1.3. La planificació sanitària i els seus instruments
- 1.4. Processos de reforma de la Salut Pública

2. EPIDEMIOLOGIA:

- 2.1. Introducció a l'epidemiologia. Objectius i principis del mètode epidemiològic
- 2.2. Tipus de variables i mesures
- 2.3. Mesures de freqüència, associació i impacte
- 2.4. Els diferents tipus d'estudis i dissenys epidemiològics
- 2.5. Errors i biaixos

3. INTERVENCIÓ EN SALUT PÚBLICA:

- 3.1. Promoció de la salut
- 3.2. Educació per la salut
- 3.3. Protecció de la salut
- 3.4. Intervencions específiques i en grups especials (població immigrant, dones)
- 3.5. Vigilància epidemiològica

4. GESTIÓ SANITÀRIA:

- 4.1. Models i sistemes sanitaris.
- 4.2. Planificació sanitària
- 4.3. Sistemes d'informació sanitària. Demografia, registres, bases de dades, sistemes de codificació i classificació, enquestes de salut.
- 4.4. Introducció a l'avaluació socio-econòmica

5. POLÍTIQUES DE SALUT:

- 5.1. Instruments de política sanitària
- 5.2. Polítiques i organismes internacionals, estatals, autonòmics i locals relacionats amb la salut

Activitats

Tipus d'activitat	Hores amb professor	Hores sense professor	Total
Anàlisi / estudi de casos	19	53	72
Classes expositives	6	6	12
Classes pràctiques	5	10	15
Prova d'avaluació	3	28	31
Seminaris	12	12	24
Total	45	109	154

Bibliografia

- Hernández Aguado, Ildefonso (cop. 2005). *Manual de epidemiología y salud pública : para licenciaturas y diplomatura en ciencias de la salud* . Madrid [et al.]: Médica Panamericana. [Catàleg](#)
- Tulchinsky, Theodore H (cop. 2014). *The new public health* (3rd ed.). London [etc.]: Academic Press. [Catàleg](#)
- Fletcher, Robert H (cop. 2008). *Epidemiología clínica* (4ª ed.). Barcelona: Wolters Kluwer. [Catàleg](#)
- Piédrola Gil, Gonzalo Sierra López, Antonio (2008). *Medicina preventiva y salud pública* (11a ed.). Barcelona: Elsevier Masson. [Catàleg](#)
- Casado V, Calero S, Cordon F (2012). *Tratado de medicina de familia y comunitaria*. (segona). Barcelona: SEMFYC EDICIONES. [Catàleg](#)
- Martín Zurro, Amando (cop. 2010). *Atención primaria : conceptos, organización y práctica clínica* (3a ed.). Barcelona [etc.]: Elsevier. [Catàleg](#)
- Rothman, Kenneth J (cop. 1998). *Modern epidemiology* (2nd ed.). Philadelphia: Lippincott-Raven. [Catàleg](#)
- Armijo Rojas, Rolando (1994). *Epidemiología básica en atención primaria de la salud* . Madrid: Díaz de Santos. [Catàleg](#)
- Sackett, David L. (1997). *Medicina basada en la evidencia : cómo ejercer y enseñar la MBE* . Madrid [etc.]: Churchill Livingstone. [Catàleg](#)
- Sackett, David L. (cop. 1994). *Epidemiología clínica : ciencia básica para la medicina clínica* (2a ed.). Buenos Aires: Médica Panamericana. [Catàleg](#)
- MacMahon, Brian (cop. 2001). *Epidemiología* . Madrid: Marban. [Catàleg](#)
- Starfield, Barbara (cop. 2001). *Atención primaria : equilibrio entre necesidades de salud, servicios y tecnología* . Barcelona [etc.]: Masson. [Catàleg](#)
- Kark, Sidney L. (1994). *Atención primaria orientada a la comunidad* . Barcelona: Doyma. [Catàleg](#)
- Last, John M (1989). *Diccionario de epidemiología* . Barcelona [etc.]: Salvat. [Catàleg](#)
- *Guías de educación sanitaria y promoción de la salud del PAPPS* (2000). Barcelona: SEMFYC Sociedad Española de Medicina de Familia y Comunitaria. [Catàleg](#)
- Ciurana, Ramon (2003). *Manual de prevención en atención primaria : programa de Actividades preventivas y de Promoción de la Salud (PAPPS)*. Barcelona: SEMFYC Sociedad Española de Medicina de Familia y Comunitaria. [Catàleg](#)
- San Martín, Hernán (1984). *Salud comunitaria : teoría y práctica* . Madrid: Díaz de Santos. [Catàleg](#)

- Chapdelaine, Antoine (1992). *La Salud contagiosa : pequeño manual para hacer la salud comunitaria* . Madrid: Díaz de Santos. [Catàleg](#)
- Higashida Hirose, Bertha Yoshiko (cop. 2008). *Educación para la salud* (3ª ed.). México, D.F. [etc.]: Nueva Editorial Interamericana. [Catàleg](#)

Avaluació i qualificació

Activitats d'avaluació

Descripció de l'activitat	Avaluació de l'activitat	%
ABP DE 3 CASOS	S'avaluarà amb la metodologia ABP. El procés d'avaluació continuada es basarà en la feina i habilitats mostrades per l'estudiant durant el desenvolupament dels casos ABP en base a habilitats d'aprenentatge, comunicació, responsabilitat, relacions interpersonals	40
AVALUACIÓ ABP	A partir de la presentació i anàlisi d'un cas es realitzarà una prova d'avaluació amb metodologia ABP: Justificació i objectius d'aprenentatge de 4 temes en un primer dia i desenvolupament de dos d'aquests temes en un segon dia	20
AVALUACIÓ CONEIXEMENT TEÒRIC	Es realitzarà un examen de 60 preguntes amb respostes múltiples (a-b-c-d). Les respostes en blanc no descompten, les errònies descompten 1/4 de pregunta. S'aprova amb una nota igual o superior a 5 sobre 10.	40

Qualificació

Per aprovar el mòdul s'han d'haver aprovat cadascuna de les avaluacions amb una nota igual o superior a 5 sobre 10.

Els seminaris són d'obligada assistència per poder aprovar l'assignatura. La no assistència a algun dels seminaris serà compensada per l'estudiant amb una tasca substitutiva. La no assistència i no realització de la tasca substitutiva sense motiu justificat serà presa en consideració pel tutor en l'avaluació de l'ABP. RECUPERACIÓ: Hi haurà examen de recuperació de la prova d'ABP i de l'examen test. La nota màxima que es pot obtenir de les avaluacions de les activitats suspeses serà d'un 5 si l'alumne es considera apte, independentment de la nota que obtingui d'aquesta avaluació. Aquesta nota farà promig amb la nota que l'alumne hagi obtingut en les altres activitats avaluable i que hagi superat prèviament.

Observacions

L'assistència als seminaris és obligatòria per poder presentar-se a l'examen.

És important haver revisat, abans del mòdul, els conceptes estadístics bàsics estudiats en altres cursos, així com els de cerca d'informació bibliogràfica.

Amb cada cas d'ABP es proposaran una sèrie d'articles científics de lectura recomanada. És important, per assolir els objectius docents del mòdul, el treball amb aquestes lectures de manera individual o en els grups d'ABP.

Es recomana també la consulta habitual a Moodle per part de l'estudiant, ja que aquestes lectures i altres activitats d'aprenentatge col·laboratiu s'aniran implementant progressivament a mesura que avanci el mòdul